

ΕΙΣ ΤΟ ΓΕΝΕΘΛΙΟΝ ΤΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ ΗΜΩΝ
ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ

1. Α Βλέπω παράξενο και παράδοξο μυστήριο, ποιμένες που παίζουν όχι απλώς τὰς φλογέρας των, ἀλλὰ που ψάλλουν οὐράνιον ὕμνον και γεμίζουν με τὸς ἤχους των τὰ αὐτιά μου. Ψάλλουν ἄγγελοι και ἀνυμνοῦν ἀρχάγγελοι, ὕμνοῦν τὰ Χερουβὶμ και δοξολογοῦν τὰ Σεραφίμ. "Ολοι πανηγυρίζουν διότι βλέπουν τὸν Θεὸν εἰς τὴν γῆν και εἰς τοὺς οὐρανοὺς τὸν ἄνθρωπον. Βλέπουν αὐτὸν ποὺ εἶναι ἐπάνω εἰς τὸν οὐρανόν, κάτω εἰς τὴν γῆν, λόγω τῆς οἰκονομίας του διὰ τὸν ἄνθρωπον, και τὸν ἄνθρωπον ποὺ εἶναι εἰς τὴν γῆν, ὑψηλὰ εἰς τὸν οὐρανὸν ἐξ αἰτίας τῆς φιλανθρωπίας τοῦ Θεοῦ.

Σήμερον ἡ Βηθλεὲμ ἐμμήθη τὸν οὐρανὸν και ἐδέχθη ἀντὶ μὲν ἀστέρων τοὺς ἀνυμνοῦντας ἄγγέλους, ἀντὶ δὲ ἡλίου, Β κατὰ θαυμαστότατον τρόπον ἐκώρησε τὸν ἥλιον τῆς δικαιοσύνης. Καὶ μὴ ἐπιζητῆς νὰ πληροφορηθῆς τὸν τρόπον κατὰ τὸν ὁποῖον συνέβη τοῦτο. Διότι ἐκεῖ ὅπου ἐκδηλώνεται ἡ θέλησις τοῦ Θεοῦ νικῶνται οἱ φυσικοὶ νόμοι. ἠθέλησε, λοιπόν, ἡδυνήθη, κατῆλθεν ἐξ οὐρανῶν και ἔσωσε τὸν ἄνθρωπον, διότι τὰ πάντα συντρέχουν εἰς τὸν Θεόν. Σήμερον γεννᾶται ὁ αἰώνιος και γίνεται ὅ,τι δὲν ὑπῆρξε ποτέ. Διότι ἐνῶ ἦτο Θεὸς γίνεται ἄνθρωπος, χωρὶς νὰ πάσῃ νὰ εἶναι Θεός. Καὶ δὲν ἔγινεν ἄνθρωπος ὁ Θεὸς κατόπιν ἀπομακρύνσεως ἀπὸ τῆς θείας αὐτοῦ φύσεως, οὔτε πάλιν Θεὸς ὁ ἄνθρωπος κατόπιν ἠθικῆς προκοπῆς. Ἄλλ' ἐνῶ ἦτο Λόγος, ἀπαθῶς προσέλαβε τὴν ἀνθρωπίνην σάρκα ἐνῶ ἡ θεία φύσις παρέμεινε ἀμετάβλητος. C Καὶ ὅταν ἐγεννήθη, οἱ Ἰουδαῖοι ἠρνοῦντο νὰ δεχθοῦν τὴν παράδοξον γέννησίν του και οἱ μὲν Φαρισαῖοι παρηρμήνευαν τὰς θείας Γραφάς, οἱ δὲ γραμματεῖς ἐδίδασκον τὰ ἀντίθετα τοῦ μωσαϊκοῦ νόμου. Ὁ Ἡρώδης ἀνεζήτησε τὸ νεογέννητον ὄχι διὰ νὰ τοῦ προσφέρῃ τιμὰς, ἀλλὰ διὰ νὰ τὸ θανατώσῃ. Διότι κατὰ τὴν σημερινὴν ἡμέραν εἶδαν τὰ ἀντίθετα τῶν προσδοκιῶν. Διότι καθὼς λέγει ὁ Ψαλμωδὸς «οὐκ ἐκρύβη ἀπὸ τῶν τέκνων αὐτῶν εἰς 393 Α γενεὰν ἐτέραν» (Ψαλμ. 77, 4). Προσηλθάν, λοιπόν, βασιλεῖς εἰς τὸν ἐπουράνιον βασιλεῖα, ἀποροῦντες διὰ τὸν τρόπον

τῆς καθόδου του εἰς τὴν γῆν ἄνευ ἀγγέλων, και ἀρχαγγέλων, και θρόνων, και κυριοτήτων, και δυνάμεων και ἐξουσιῶν,² και διὰ τὴν διάβασίν του ἀπὸ δρόμον παράξενον και ἀδιάβατον. Διότι ἐξῆλθεν ἐκ παρθενικῶν σπλάγχχνων και δὲν ἔπαυσε νὰ ἐπιστατῆ τοὺς ἄγγέλους του, οὔτε ἀπεμακρύνθη τῆς θείας φύσεως κατὰ τὴν πρόσληψιν τῆς ἀνθρωπίνης. Βασιλεῖς, λοιπόν, ἦλθαν νὰ προσκυνήσουν τὸν ἔνδοξον βασιλεῖα τῶν οὐρανῶν, στρατιῶται νὰ ὑπηρετήσουν τὸν ἀρχιστράτηγον τῶν οὐρανίων δυνάμεων, γυναῖκες νὰ προσκυνήσουν αὐτὸν ποὺ ἐγεννήθη ἐκ γυναικὸς B διὰ νὰ μεταβάλῃ εἰς καρὰν τὰς θλίψεις τῆς γυναικὸς. Ἦλθαν παρθένοι πρὸς τὸν υἱὸν τῆς Παρθένου, ἀποροῦσαι πῶς ὁ δημιουργὸς τῶν μητρικῶν μαστῶν και τοῦ γάλακτος, ἐκεῖνος ποὺ κάμει τοὺς μαστοὺς τὰ ἐκκυλίζουιν μόνοι των ἄφθονον γάλα, ἔφαγε παιδικὴν τροφήν ἐκ μητρὸς παρθένου. Ἦλθαν τὰ νήπια εἰς ἐκεῖνον, ποὺ ἔγινε νήπιον διὰ νὰ συντεθῆ πρὸς τὸν Κύριον ὕμνος διὰ στόματος νηπίων και θηλαζόντων. Ἦλθαν τὰ παιδία πρὸς τὸ παιδίον, ποὺ τὰ ἔκαμε μάρτυράς του ἐξ αἰτίας τῆς θηριωδίας τοῦ Ἡρώδου. Ἦλθαν οἱ ἄνδρες εἰς ἐκεῖνον ποὺ ἔγινεν ἄνθρωπος και ἐθεράπευσε C τὰς ταλαιπωρίας τῶν δούλων. Ἦλθαν οἱ ποιμένες εἰς τὸν καλὸν ποιμένα, ποὺ θυσιάζεται διὰ νὰ σώσῃ τὰ πρόβατά του. Ἦλθαν οἱ ἱερεῖς εἰς ἐκεῖνον ποὺ ἔγινεν ἀρχιερεὺς κατὰ σειρὰν διαδοχῆς ἐκ τοῦ Μελχισεδέκ. Ἦλθαμεν οἱ δούλοι εἰς ἐκεῖνον ποὺ ἔλαβε δούλου μορφήν, διὰ νὰ μετασκευάσῃ εἰς ἐλευθερίαν τὴν δουλείαν μας. Ἦλθαν οἱ ἀλιεῖς εἰς ἐκεῖνον ποὺ μετέτρεψε τοὺς ἀπλοὺς ἀλιεῖς εἰς ἀλιεῖς ἀνθρώπων. Ἦλθαν οἱ τελῶναι εἰς ἐκεῖνον ποὺ ἀνέδειξεν ἕνα τῶν τελωνῶν εἰς εὐαγγελιστήν. Ἦλθαν αἱ πόρνοι εἰς ἐκεῖνον ποὺ ἄφησε τοὺς πόδας του εἰς τὰ δάκρυα τῆς πόρνης. Καὶ διὰ νὰ εἶπω ἐν συντομίᾳ, ὅλοι οἱ ἁμαρτωλοὶ ἦλθαν νὰ ἴδουν τὸν ἄμνὸν τοῦ Θεοῦ ποὺ ἐσήκωσε ἐπάνω του D τὴν ἁμαρτίαν ὀλοκλήρου τοῦ κόσμου· οἱ ταπεινοὶ μάγοι, οἱ ποιμένες ποὺ τὸν ἐτίμησαν, οἱ τελῶναι ποὺ ἐκήρυξαν τὸ Εὐαγγέλιον, αἱ πόρνοι ποὺ τοῦ προσέφεραν μύρα, ἡ Σαμαρεῖτις ποὺ ἐπεθύμει νὰ γευθῆ ὕδωρ ἐκ τῆς πηγῆς τῆς ζωῆς, ἡ Χαναναία, ποὺ εἶχεν ἀκλόνητον πίστιν. Ἀφοῦ λοιπόν ὅλοι ἀναπηδοῦν χαίροντες και ἐγὼ ἐπιθυμῶ νὰ σκιρτήσω, ἐπιθυμῶ νὰ χορεύσω και νὰ πανηγυρίσω. Χορεύω δὲ χωρὶς νὰ παίζω καθάραν, χωρὶς νὰ κινῶ κλάδους κισσοῦ, χωρὶς νὰ κρατῶ αὐλόν, χωρὶς νὰ κρατῶ ἀνημμένας λαμπάδας,

2. Περὶ τῆς σημασίας τῶν ὀνομάτων τῶν ἀοράτων ἀγγελικῶν ταγμάτων λεπτομερεστέρων ἐξηγήσιν δίδει ὁ Διονύσιος Ἀρεοπαγίτης εἰς τὸ ἔργον του (ψευδεπ.), Περὶ Ὀδραντίου Ἱεραρχίας 7, PG 3, 205.

ἀλλὰ κρατῶν εἰς τὰς χεῖρας μου ἀντὶ μουσικῶν ὀργάνων τὰ σπάργανα τοῦ Χριστοῦ. Διότι δι' ἐμὲ αὐτὰ εἶναι ἑλπίς, αὐτὰ ζωὴ **Ε** καὶ σωτηρία, αὐτὰ αὐλὸς μου καὶ κιθάρα. Διὰ τοῦτο τὰ ἔχω μαζί μου, διὰ νὰ μοῦ δώσουν μὲ τὴν δύναμιν των δύναμιν τῶν λόγων, ὥστε νὰ εἶπω μετὰ τῶν ἀγγέλων «Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ» καὶ μετὰ τῶν ποιμένων «καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη, ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία» (Λουκ. 2, 14).

Σήμερον γεννᾶται ἐκ Παρθένου κατὰ τρόπον ποῦ δὲν δύναμαι νὰ περιγράψω ἐκεῖνος ποῦ ἐγεννήθη ἐκ τοῦ Πατρὸς κατὰ τρόπον ἀνεκφραστον πρὸ πάντων τῶν αἰώνων. Ἄλλὰ τότε ἐγεννήθη ἐκ τοῦ Πατρὸς κατὰ τὴν θεῖαν φύσιν αὐτοῦ, δηλαδὴ πρὸ τῆς δημιουργίας τοῦ κόσμου καὶ καθὼς ἐγνώριζεν ὁ Πατήρ. Σήμερον ἐγεννήθη πάλιν, ὅχι ὅμως συμφώνως πρὸς τοὺς νόμους τῆς φύσεως, ἀλλὰ καθὼς γνωρίζει ἡ χάρις τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Καὶ ἡ προαιωνία γέννησις **394 Α** αὐτοῦ εἶναι ἀληθὴς καὶ ἡ ἐπίγειος ἐπίσης εἶναι ἀναμφισβήτητος καὶ βεβαίως ὁ Θεὸς ἐγεννήθη ἐκ τοῦ Θεοῦ, ὡς ἐπίσης καὶ ὁ ἴδιος ὡς ἄνθρωπος ἐκ τῆς παρθένου. Εἰς τὸν οὐρανὸν ἄνω ἐγεννήθη μόνος ἐκ μόνου τοῦ Πατρὸς Υἱὸς αὐτοῦ μονογενὴς καὶ εἰς τὴν γῆν ἐδῶ κάτω μόνος ἐκ μόνῃς τῆς Παρθένου υἱὸς αὐτῆς μονογενὴς ὁ ἴδιος. Καθὼς λοιπὸν διὰ τὴν προακωνίον εἰς οὐρανούς γέννησιν εἶναι ἀσέβεια νὰ δεχθῶμεν μητέρα, καθ' ὅμοιον τρόπον ἀποτελεῖ βλασφημίαν νὰ υποθέσωμεν τὴν συνεργίαν πατρὸς διὰ τὴν ἐπὶ γῆς θεῖαν ἐνανθρώπησιν.

Ὁ μὲν Πατήρ ἐγέννησεν ἄνευ οπορᾶς, ἡ δὲ παρθένος ἄνευ φθορᾶς τῆς ἀγνότητος αὐτῆς. Διότι οὔτε ὁ Θεὸς κατὰ τὴν γέννησιν ἔδωκεν σπέρμα, ἐπειδὴ κατὰ θεῖον τρόπον ἐγέννησεν, οὔτε ἡ Παρθένος κατὰ τὴν γέννησιν ἀπώλεσε τὴν ἀγνότητά της, διότι ἐγέννησε **Β** κατὰ τρόπον πνευματικόν. Συνεπῶς οὔτε ἡ προαιωνία γέννησις αὐτοῦ δύναται νὰ ἐρμηνευθῆ, οὔτε καὶ ἡ κατὰ τοὺς ἐσχάτους καιροὺς ἔλευσις του ἐπιδέχεται προσπάθειαν κατανοήσεως. Ἐκεῖνο λοιπὸν τὸ ὁποῖον γνωρίζω εἶναι ὅτι σήμερον ἡ Παρθένος ἐγέννησε τὸν Κύριον, τὸν ὁποῖον πιστεύω ὅτι ὁ Θεὸς ἐγέννησεν προαιωνίως. Καὶ τὸν τρόπον τῆς γεννήσεως ἔμαθα νὰ σέβωμαι σιωπηρῶς καὶ ἐδιδάχθην νὰ μὴ πολυσυζητῶ τὸ θέμα τοῦτο. Διότι ἐπὶ θεμάτων ἀναφερομένων εἰς τὸν Θεόν, δὲν πρέπει νὰ ἐξετάζωμεν τὴν φυσικὴν ἐξέλιξιν τῶν γεγονότων, ἀλλὰ νὰ πιστεύωμεν εἰς τὴν δύναμιν τοῦ δημιουργοῦ των. Φυσικὸς λοιπὸν νόμος εἶναι νὰ γεννήσῃ ἡ γυναῖκα ὅταν πανδρευθῆ μετὰ τινος ἀνδρός. Ἄλλ' ὅταν μία παρθένος ποῦ δὲν ὑπανδρευθῆ παραμείνῃ παρθένος **С** ἀφοῦ γεννήσῃ, τοῦτο ὑπερέκειται τῶν φυσικῶν νόμων. Ὀφείλομεν λοιπὸν νὰ ἐρευνῶ-

μεν τὰ φυσικὰ φαινόμενα καὶ νὰ σεβώμεθα σιωπηρῶς τὰ ὑπερφυσικά, ὅχι διότι εἶναι ἐπικίνδυνα, ἀλλ' ἐπειδὴ ὡς ἀνερμήνευτα, ἄξιζεν νὰ τὰ σεβώμεθα σιωπηλῶς.

Παρακαλῶ ὅμως νὰ μὴ συγκωρήσητε, ἐπειδὴ ἐπιθυμῶ νὰ διακόψω τὸν λόγον ποῦ ἤδη ἤρξισαμεν. Διότι αἰσθανόμενος δειλίαν ἐνώπιον τῆς ἐρεύνης τῶν ὑπερφυσικῶν θεμάτων δὲν γνωρίζω κατὰ ποῖον τρόπον καὶ εἰς ποῖαν κατεύθυνσιν νὰ στρέψω τὸν λόγον μου. Τί νὰ εἶπω λοιπὸν ἢ διὰ ποῖον θέμα νὰ ὀμιλήσω; Βλέπω τὴν μητέρα, ἀτενίζω τὸ βρέφος, ἀλλ' ἀδυνατῶ νὰ συλλάβω τὸν τρόπον τῆς γεννήσεως. Διότι ἐκεῖ ὅπου **Д** θέλει ὁ Θεός, νικῶνται οἱ φυσικοὶ νόμοι καὶ κατανακικῶνται τὰ ὅρια τῆς φυσικῆς τάξεως. Δὲν ἐπραγματοποιήθη λοιπὸν ἡ γέννησις συμφώνως πρὸς τοὺς φυσικοὺς νόμους, ἀλλ' ὑπῆρξε θαῦμα ὑπερφυσικόν, διότι παρεμερίσθη ἡ φυσικὴ τάξις καὶ ἐνήργησεν ἡ θέλησις τοῦ Θεοῦ. Πόσον ἀνεκφραστός εἶναι ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ. Ὁ Μονογενὴς Λόγος πρὸ πάντων τῶν αἰώνων γεννηθεὶς, ὁ ἀπρόσιτος καὶ ἀσώματος καὶ μοναδικὸς εἰσηλθεν ἐντὸς τοῦ φθορῶντος καὶ ὀρατοῦ σώματός μου. Διὰ ποῖον λόγον; Διὰ νὰ διδάξῃ μὲ τὴν παρουσίαν του καὶ διὰ τοῦ τρόπου αὐτοῦ νὰ μᾶς οδηγήσῃ πρὸς τὰ ἄορατα. Ἐπειδὴ λοιπὸν οἱ ἄνθρωποι πιστεύουν περισσότερον εἰς ὅ,τι βλέπουν παρὰ εἰς ὅ,τι ἀκούουν, καὶ ἀμφιβάλλουν δι' ὅ,τι δὲν βλέπουν, διὰ τοῦτο ἐδέχθη νὰ προσφέρῃ δι' ὀρατοῦ σώματος τὸν ἑαυτὸν του **Ε** εἰς τὴν θέαν τῶν ἀνθρωπίνων ὀφθαλμῶν, ὥστε νὰ διαλυθῆ πᾶσα ἀμφιβολία. Καὶ γεννᾶται ἐκ παρθένου, ἡ ὁποία δὲν ἐγνώριζε τοῦτο. Οὔτε συμμετέσχε εἰς τὸ γεγονός, οὔτε συνειργάσθη δι' αὐτὸ ποῦ ἐγένετο, ἀλλ' ὑπῆρξεν ἀπλοῦν ὄργανον τῆς ἀνεξικνιάστου θείας δυνάμεως, γνωρίζουσα μόνον ὅ,τι ἔμαθε ἀφοῦ ἠρώτησε τὸν Γαβριήλ, ὅτι «Πῶς ἔσται μοι τοῦτο, ἐπεὶ ἄνδρα οὐ γινώσκω;» (Λουκ. 1, 34). Καὶ λέγει αὐτὸ θέλει νὰ μάθῃς; «Πνεῦμα ἅγιον ἐπελεύσεται ἐπὶ σέ, **395 Α** καὶ δύναμις Ὑψίστου ἐπισκιάσει σοι» (Λουκ. 1, 35). Ἄλλὰ πῶς ἦταν μαζί της καὶ μετ' ὀλίγον ἐξῆλθεν ἐξ αὐτῆς; Καθὼς ὁ τεχνίτης ποῦ εὐρίσκει τὸ πλέον κατάλληλον ὑλικόν, κατασκευάζει ὠραιότατον σκεῦος, ἔτσι καὶ ὁ Χριστὸς ἐπειδὴ εὗρεν ἄσπιλον τὴν ψυχὴν καὶ τὸ σῶμα τῆς παρθένου τὸ μετεσκεύασεν εἰς ἔμφυχον ναὸν διὰ τὸν ἑαυτὸν του, καὶ παρουσιάσθη σήμερον εἰς τὸν κόσμον ἀφοῦ ἔπλασε κατὰ τὸν τρόπον ποῦ ἤθελε τὸν ἄνθρωπον ἐντὸς τῆς παρθένου καὶ ἀφοῦ τὸν ἐνεδύθη, ἐνεφανίσθη σήμερον χωρὶς νὰ ἐντραπῆ τὴν ἀσχημίαν τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως. Διότι δὲν ἦτο προσβλητικόν δι' αὐτὸν νὰ λάβῃ τὴν μορφήν τοῦ δημιουργήματός του. Καὶ τὸ δημιουργήμα ἐξ ἄλλου ἀπελάμβανε **В** μεγίστην τιμὴν καθιστάμενον ἐν-

δύμα τοῦ δημιουργοῦ του. Καθὼς λοιπὸν εἰς τὴν πρώτην δημιουργίαν ἦτο ἀδύνατον νὰ δημιουργηθῆ ὁ ἄνθρωπος πρὶν λάβῃ ὁ Θεὸς εἰς τὰ χέρια του τὸν πηλόν, ἔτσι καὶ τὸ σκεῦός ποῦ εἶχε φθαρῆ ἦτο ἀδύνατον νὰ ἀνακατασκευασθῆ ἂν δὲν ἐγίνετο ἔνδυμα τοῦ δημιουργοῦ του.

2. Ἀλλὰ τί νὰ εἶπω, ἢ τί νὰ ὁμιλήσω; Διότι τὸ θαῦμα μὲ ἐκπλήσσει. Ὁ προαιώνιος γίνεται μικρὸν παιδίον, ὁ καθημέριος εἰς ὑψηλὸν καὶ μεγαλοπρεπῆ θρόνον τίθεται μέσα εἰς φάτιν, ὁ ἀπρόσπτος καὶ μοναδικός, ὁ ἀσύνθετος καὶ ἀσώματος σπαργανώνεται δι' ἀνθρωπίνων χειρῶν. Ἐκεῖνος ποῦ θραύει τὰ δεσμὰ τῆς ἁμαρτίας, **C** ἐθελουσίως τυλίσσειται μὲ βρεφικὰ σπάργανα. Διότι θέλει νὰ μεταβάλῃ τὴν ἀτιμίαν εἰς τιμὴν, νὰ ἐνδύσῃ μὲ δόξαν τὴν ἀσημότητα καὶ νὰ καταστήσῃ τὴν ἔκφρασιν τῆς ὕβρεως τρόπον ἐκφράσεως τῆς ἀρετῆς. Διὰ τοῦτο φορεῖ τὸ σῶμά μου, διὰ νὰ κωρέσω ἐγὼ τὸν Λόγον του. Καὶ ἀφοῦ ἔλαβε τὸ σῶμά μου, μοῦ προσφέρει τὸ Πνεῦμά του, ὥστε διὰ τῆς προσφορᾶς καὶ τῆς λήψεως νὰ διαπραγματευθῆ μαζί μου τὸν θησαυρὸν τῆς αἰωνίου ζωῆς. Λαμβάνει τὸ σῶμα μου διὰ νὰ μὲ ἐξαγιασῇ, μοῦ δίδει τὸ Πνεῦμα του διὰ νὰ μὲ διασώσῃ.

Ἀλλὰ τί νὰ εἶπω, καὶ τί νὰ ὁμιλήσω; «Ἰδοὺ ἡ παρθένος ἐν γαστρὶ ἔξει» (Ἦσ. 7, 14). Δὲν ἀναφέρεται πλεον ὡς κάτι τὸ ὁποῖον πρόκειται νὰ γίνῃ, ἀλλὰ θαυμάζεται, **D** ὡς κάτι τὸ ὁποῖον ἤδη ἔγινε. Καὶ τοῦτο ἔγινεν εἰς τοὺς Ἰουδαίους ποῦ τὸ διέδιδον, ἀλλ' ἐπιστεύθη ἀπὸ ἡμᾶς, ποῦ οὐδέποτε περὶ αὐτοῦ ὁμιλήσαμεν. «Ἰδοὺ ἡ Παρθένος ἐν γαστρὶ ἔξει». Ἡ μὲν ἔκφρασις ἀποτελεῖ κείμενον τῆς Ἰουδαϊκῆς συναγωγῆς, τὸ δὲ περιεχόμενον τῆς ὅμως εἶναι κτῆμα τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ Ἰουδαϊκὴ συναγωγὴ εὔρε τὰ κείμενα ἐντὸς τῶν ὁποίων ἀνεφέρετο, ἡ Χριστιανικὴ Ἐκκλησία ἀνεκάλυψε τὸν πολῦτιμον θησαυρὸν ποῦ περιείχαν. Ἐκεῖνη ἔβαψε τὸ νῆμα, αὐτὴ ἐνεδύθη τὴν βασιλικὴν στολήν. Ἡ Ἰουδαία ὑπῆρξε πατρὶς τοῦ Κυρίου καὶ ἡ οἰκουμένη ὁλόκληρος τὸν ὑπεδέχθη. Ἡ Ἰουδαϊκὴ συναγωγὴ τὸν ἐξέθρεψε καὶ τὸν ἐγαλόυχησε, καὶ ἡ Ἐκκλησία τὸν ἔλαβε καὶ ὠφελήθη. Ἐκεῖ ἐβλάστησε τὸ κλήμα τῆς ἀμπέλου καὶ εἰς ἐμὲ ὠρίμασε ἡ σταφυλὴ τῆς ἀληθείας. Ἐκεῖνη ἐτρύγησε τὴν σταφυλὴν, καὶ τὰ ἔθνη πίνουσι τὸ μυστηριακὸν ποτόν. Ἐκεῖνη ἔσπειρε τὸν σπόρον τοῦ σίτου εἰς τὴν **E** Ἰουδαίαν, καὶ τὰ ἔθνη ἐθήριον τὸν στάχυν μὲ τὸ δρεπάνι τῆς πίστεως. Τὰ ἔθνη ἔκοψαν μὲ σεβασμὸν τὸν τριαντάφυλλον καὶ εἰς τοὺς Ἰουδαίους ἀπέμεινεν ἡ ἄκανθα τῆς ἀπιστίας. Ἄνοιξε τὰ πτερά του ὁ νεοσοδὸς καὶ ἐπέταξεν, καὶ οἱ ἀνόητοι ἀκόμη κἀθῆνται καὶ φυλάσσουν τὴν φωλεάν. «Οἱ Ἰουδαῖοι ἐρμηνεύουσι τὰ βιβλία ποῦ περιέχουσι τὸ γράμ-

μα καὶ τὰ ἔθνη ἀπολαμβάνουσι τὸν καρπὸν τοῦ Πνεύματος. «Ἰδοὺ ἡ παρθένος ἐν γαστρὶ λήψεται». Πές μου, Ἰουδαίε, πές μου, λοιπὸν, ποῖον ἐγέννησε; Λάβε θάρρος, παρακαλῶ, τοῦλάχιστον ὅσον ἔλαβες ἐνώπιον τοῦ Ἡρώδου. Ἀλλὰ δὲν ἔχεις θάρρος. Γνωρίζω τὸν λόγον· εἶναι ἡ ἐπιβουλὴ σου κατὰ τοῦ Κυρίου. Εἶπες λοιπὸν εἰς ἐκεῖνον **396 A** νὰ τὸν φονεύσῃ, ἀλλ' εἰς ἐμὲ δὲν τὸ λέγεις διὰ νὰ μὴ τὸν προσκυνήσω. Ποῖον ὅμως ἐγέννησεν; Ποῖον; Τὸν Κύριον τῆς δημιουργίας. Διότι καὶ ἂν σὺ δὲν τὸ ὁμολογῆς, τὸ διακηρύσσει ὅλη ἡ δημιουργία. Τὸν ἐγέννησε λοιπὸν, καθὼς ὁ γεννηθεὶς ἠθέλησε νὰ γεννηθῆ. Διότι ἡ φύσις δὲν ἐγνωρίζε τοιοῦτον τρόπον, ἀλλ' ὁ Κύριος τῆς φύσεως εἰσήγαγε τὸν παράξενον τρόπον τῆς γεννήσεως διὰ νὰ καταδείξῃ ὅτι ἂν καὶ ἐδέχθη νὰ γίνῃ ἄνθρωπος δὲν ἐγεννήθη ὡς ἄνθρωπος, ἀλλ' ὡς Θεός.

Ἐγεννήθη λοιπὸν σήμερον ἐκ παρθένου, ἡ ὁποία ἐνίκησε τὴν φύσιν καὶ δὲν παρέστη ἀνάγκη νὰ ὑπανδρευθῆ. Διότι ἤρμοζεν εἰς τὸν ὕψιστον κατὰ τὴν ἀγιότητα νὰ γεννηθῆ κατὰ τρόπον **B** ἁγίου καὶ καθαρὸν. Διότι εἶναι ὁ ἴδιος, ποῦ κάποτε ἔπλασε τὸν Ἀδὰμ ἐκ παρθενικῆς γῆς καὶ ἐμορφοποίησε τὴν γυναῖκα αὐτοῦ ἄνευ μεσολαθῆσεως γυναϊκός. Καθὼς λοιπὸν ὁ Ἀδὰμ ἄνευ γυναϊκός γυναῖκα ἀπέκτησεν, ἔτσι καὶ ἡ Παρθένος σήμερον ἄνευ ἀνδρὸς ἄνδρα ἐγέννησεν. Ἄνθρωπος λοιπὸν εἶναι, λέγει, καὶ ποῖος θὰ τὸν ἀναγνωρίσῃ; Ἐπειδὴ δηλαδὴ τὸ γυναϊκεῖον φύλον ἐκρεώσεται χάριν εἰς τὸ ἀνδρικόν, διότι ὁ Ἀδὰμ ἄνευ γυναϊκός ἀπέκτησε τὴν Εὐάν, διὰ τὸν λόγον αὐτὸν σήμερον ἡ Παρθένος ἄνευ ἀνδρὸς ἐγέννησεν, ἀπαλείψουσα χάριν τῆς Εὐας τὸ ὀφειλόμενον χρέος εἰς τὸ ἀνδρικὸν φύλον. Διὰ νὰ μὴ ὑπερφανεθῆ δηλαδὴ ὁ Ἀδὰμ ὅτι ἄνευ γυναϊκός ἀπέκτησε γυναῖκα, διὰ **C** τοῦτο καὶ ἡ παρθένος ἄνευ ἀνδρὸς ἄνδρα ἐγέννησεν, ὥστε διὰ τοῦ κοινοῦ θαύματος νὰ καταδείξῃ τὴν ὁμοτιμίαν τῆς φύσεως. Διότι καθὼς ἀφήρσεν ἐκ τῆς πλευρᾶς τοῦ Ἀδὰμ καὶ οὐδόλως ἐμείωσε τὴν σωματικὴν του ἀρτιότητα, ἔτσι καὶ ἐντὸς τῆς παρθένου κατεσκεύασε τὸν ἔμψυχον ναὸν καὶ κατ' οὐδὲν ἔθιξε τὴν παρθενικὴν τῆς ἀγνότητος. Ἀκέραιος παρέμεινεν ὁ Ἀδὰμ καὶ μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν τῆς πλευρᾶς, ἀδιάφθορος καὶ ἡ παρθένος μετὰ τὴν γέννησιν τοῦ βρέφους. Διὰ τοῦτο καὶ δὲν ἐχρησιμοποίησεν ἄλλον τρόπον διὰ τὴν κατασκευὴν ναοῦ διὰ τὸν ἑαυτὸν του, οὔτε ἔπλασεν ἄλλο σῶμα διὰ νὰ ἐμφανισθῆ ἐπὶ γῆς· διὰ νὰ μὴ φανῆ ὅτι περιφρονεῖ τὴν ὕλην ἐκ τῆς ὁποίας ἐδημιουργήθη ὁ Ἀδὰμ. **D** Ἐπειδὴ λοιπὸν ἐξηρατήθη ὁ ἄνθρωπος καὶ μετεβλήθη εἰς ὄργανον τοῦ διαβόλου, διὰ τοῦτο ὁ Κύριος ἀνοικόδμησε τὸν ἔμψυχον αὐτὸν ναὸν ποῦ εἶχε καταστραφεῖ, ὥ-

τε διὰ τῆς οχέσεώς του πρὸς τὸν δημιουργόν του ἀπομακρύνει αὐτὸν ἐκ τῶν ἐπιδράσεων τοῦ διαβόλου. Ὅμως ἂν καὶ ἔγινεν ἄνθρωπος, δὲν ἐγεννήθη ὡς ἄνθρωπος, ἀλλ' ὡς Θεός. Διότι ἐὰν ἐγεννᾶτο ἐξ ἑνὸς συνήθους γάμου, ὡς ἐγώ, πολλοὶ θὰ ἐθεώρουν ἀπάτην τὴν γέννησίν του. Διὰ τοῦτο τώρα γεννᾶται ἐκ παρθένου, καὶ ἐνῶ γεννᾶται διαφυλάσσει ἄθικτον **Ε** τὴν μητρικὴν μήτραν καὶ ἀκεραίαν τὴν παρθενίαν, διὰ νὰ γίνῃ ὁ παράξενος τρόπος τῆς κυφορίας πρόξενος μεγάλης πίστεως εἰς ἐμέ. Διὰ τοῦτο εἶτε εἰδωλολάτρης μὲ ἐρωτᾷ εἶτε Ἰουδαῖος, ὅτι ὁ Χριστὸς ἐνῶ ἦτο κατὰ τὴν φύσιν του Θεός, πῶς ἔγινεν ἄνθρωπος παρὰ τοὺς φυσικοὺς νόμους; θὰ ἀπαντήσω, ναί, καὶ θὰ καλέσω ὡς μάρτυρα τῶν λόγων μου τὴν ἄσπιλον σφραγίδα τῆς παρθενίας. Διότι ἔτσι ὁ Θεὸς ὑπερβαίνει τὴ φυσικὴν τάξιν· ἔτσι διαπλάσσει τὴν μητρικὴν κοιλίαν καὶ φεφυρίσκει τὴν παρθενίαν, ἐπειδὴ εὖρεν ἀμόλυτον **397 Α** τρόπον διὰ τὴν γέννησίν του καὶ ἀνήγειρε διὰ τὸν ἑαυτὸν του ναὸν συμφώνως πρὸς τὴν θείαν αὐτοῦ θέλησιν.

Πέρες μου λοιπόν, Ἰουδαῖε, ἐγέννησεν ἡ Παρθένος ἡ ὄχι; Διότι ἂν μὲν ἐγέννησεν, ὀφείλεις νὰ ὁμολογήσῃς τὸ ὑπερφυσικὸν τῆς γεννήσεως· ἂν δὲ δὲν ἐγέννησε, διατί ἐξηπάτησες τὸν Ἡρώδη; Διότι ὅταν ἐκεῖνος ἐζήτηι νὰ πληροφορηθῆ τὸν τόπον τῆς γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ, οὐ εἶπες ὅτι γεννᾶται εἰς τὴν Βηθλεεμ τῆς Ἰουδαίας. Μήπως λοιπὸν ἐγὼ ἐγνωρίζω τὸ χωρίον τοῦτο, ἢ τὴν περιοχὴν; Μήπως ἐγνωρίζω τὴν ἀξίαν αὐτοῦ ποὺ ἐγεννᾶτο; Δὲν ὠμίλησε περὶ αὐτοῦ ὁ Ἡσαΐας ὅτι ἦτο Θεός; Διότι εἶπε· «Τέξεται υἱόν, καὶ καλέσουσι τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἐμμανὴλ» (Ἠσ. 7, 14). Δὲν εἶσθε σεῖς ποὺ ἐνῶ ὑπῆρξατε **Β** ἀγνώμονες ἐχθροὶ του, ἐδιδάξατε τὴν ἀλήθειαν; Δὲν εἶσθε σεῖς οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι, οἱ ἀκριβεῖς τηρηταὶ τοῦ Μωσαϊκοῦ νόμου, ποὺ μᾶς ἐδιδάξατε ὅσα ὅσα εἰς αὐτὸν ἀναφέρονται; Μήπως ἐγνωρίζομεν τὴν ἑβραϊκὴν γλῶσσαν; Ἐσεῖς δὲν ἐρμηνεύσατε τὰς Γραφάς; Καὶ ὅταν ἐγέννησεν ἡ Παρθένος, ἀλὰ καὶ πρὶν γεννήσῃ, διὰ νὰ μὴ φανῆ ὅτι ἐρμηνεύεται τὸ ὑπὸ τῶν Γραφῶν λεγόμενον πρὸς χάριν τοῦ Θεοῦ, σεῖς δὲν ἐπαρουσιάσατε, ὅταν σὰς ἠρώτησεν ὁ Ἡρώδης, μάρτυρα τὸν προφήτη Μιχαῖα, διὰ νὰ ἐπιβεβαιώσῃ τὴν μαρτυρίαν σας; Διότι λέγει· «Καὶ σὺ Βηθλεεμ οἶκος τοῦ Ἐφραθα οὐδαμῶς ἐλαχίστη εἶ ἐν τοῖς ἡγεμοῖσιν Ἰουδα· ἐκ σοῦ **С** γὰρ ἐξελεύσεται ἡγουμένους, ὅσοις ποιμανεῖ τὸν λαόν μου τὸν Ἰσραὴλ» (Μιχ. 5, 2· Ματθ. 2, 6). Ὅρθως εἶπεν ὁ προφήτης «ἐκ σοῦ». Διότι ἀπὸ σὰς προῆλθε καὶ ἐπαρουσιάσθη εἰς ὀλόκληρον τὸν κόσμον, ἐπειδὴ ἐκεῖνος ποὺ ὑπάρχει, παρουσιάζεται, ἐνῶ ἐκεῖνος ποὺ δὲν ὑπάρχει κατασκευάζεται ἢ γίνεται. Αὐτὸς ὅμως καὶ

ὑπῆρχεν, καὶ προῦπῆρχεν καὶ ἦτο αἰώνιος, ἀλλ' αἰώνιος ἦτο ὡς Θεὸς καὶ κυβερνήτης τοῦ κόσμου, σήμερον ὅμως ἐγεννήθη διὰ νὰ καθοδηγήσῃ τὸν κόσμον ὡς ἄνθρωπος καὶ νὰ διασωσῇ τὴν οἰκουμένην ὡς Θεός. Πόσον πράγματι εἶναι κρήσιμοι οἱ ἀντίπαλοι καὶ οἱ ἐπικριταὶ πόσον φιλόανθρωποι! Διότι αὐτοὶ ἀπέδειξαν κατὰ λάθος ὅτι εἶναι Θεὸς αὐτὸς ποὺ ἐγεννήθη εἰς τὴν Βηθλεεμ, αὐτοὶ ἔκαμαν γνωστὸν ὡς Κύριον αὐτὸν ποὺ ἦτο κρυμμένος εἰς τὴν φάτιν καὶ ἐφανέρωσαν παρὰ τὴν θέλησιν των αὐτὸν ποὺ εὐρίσκετο εἰς τὸ σπήλαιον. Καὶ διὰ τοῦ τρόπου αὐτοῦ χωρὶς νὰ θέλουν τὸν εὐεργέτησαν, **Д** διότι ἐνῶ ἤθελον νὰ ἀποκρύψουν τὴν γέννησίν του, τὴν κατέστησαν γνωστὴν. Εἶδες πόσον ἀνόητοι διδάσκαλοι εἶναι; Δὲν κατανοοῦν καλῶς αὐτὰ τὰ ὁποῖα διδάσκουν· ἐνῶ οἱ ἴδιοι πεινοῦν διατρέφουν ἄλλους· ἐνῶ διποῦν προσφέρουν ὕδωρ· ἐνῶ εἶναι πτωχοὶ ἄλλους πλουτίζουν. Ἐμπρὸς λοιπὸν ἄς ἐορτάσωμεν καὶ ἄς πανηγυρίσωμεν. Βεβαίως ὁ τρόπος τῆς ἐορτῆς εἶναι παράξενος, ἐπειδὴ καθ' ὅμοιον τρόπον παράδοξος εἶναι καὶ ὁ λόγος τῆς γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ.

Σήμερον λοιπὸν ἐλύθησαν τὰ μακροχρόνια δεσμά, κατησχύνθη ὁ διάβολος, ἐδραπέτευσαν οἱ δαίμονες, κατηργήθη ὁ θάνατος, ἠνοίχθησαν αἱ πύλαι τοῦ παραδείσου, ἐξηφανίσθη ἡ κατάρα, ἀπεμακρύνθη ἡ ἁμαρτία, ἐξεδιώχθη ἡ πλάνη, ἐπανῆλθεν ἡ ἀλήθεια καὶ ἐξεχύθη **Ε** τὸ κήρυγμα τῆς εὐσεβείας παντοῦ. Ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν μετεφυτεύθη εἰς τὴν γῆν, οἱ ἄγγελοι ἐπικοινωνοῦν μετὰ τῶν ἀνθρώπων καὶ οἱ ἄνθρωποι ἀφόβως συνομιλοῦν μετὰ τῶν ἀγγέλων. Ἄλλὰ διατί συμβαίνουν ταῦτα; Ἐπειδὴ κατέβη ὁ Θεὸς εἰς τὴν γῆν καὶ ὁ ἄνθρωπος ἀνέβη εἰς τοὺς οὐρανοὺς. Τὰ πάντα ἤλθαν εἰς στενὴν ἐπικοινωνίαν. Ἦλθε λοιπὸν εἰς τὴν γῆν ἐνῶ εὐρίσκετο ἀποκλειστικῶς εἰς τοὺς οὐρανοὺς. Καὶ ἐνῶ ἦτο ἀποκλειστικῶς εἰς τοὺς οὐρανοὺς, ὅλος κατέβη καὶ ἐπὶ τῆς γῆς. Καὶ ἐνῶ ἦτο Θεός, ἔγινεν ἄνθρωπος χωρὶς νὰ παύσῃ νὰ εἶναι Θεός. Καὶ ἐνῶ ἦτο Λόγος μὴ ἐπίδεχόμενος μεταβολῆν, ἔλαβεν ἀνθρωπίνην μορφήν, ἔγινεν ἄνθρωπος **398 Α** διὰ νὰ κατοικήσῃ ἐντὸς τῶν ἀνθρώπων. Δὲν ἔγινε λοιπὸν Θεὸς ἐκ τῶν ὑστέρων ἀλλ' ἦτο. Διὰ τοῦτο ἐσαρκώθη, διὰ νὰ δεχθῆ ἡ φάτιν αὐτὸν τὸν ὁποῖον δὲν ἐχωροῦσεν ὁ οὐρανός. Διὰ τοῦτο ἐτοποθετήθη εἰς τὴν φάτιν διὰ νὰ λάβῃ παιδικὴν τροφήν ἐκ παρθένου μητρὸς αὐτὸς ποὺ προνοεῖ δι' ὀλόκληρον τὸ σύμπαν. Διὰ τοῦτο ὁ Δημιουργὸς τοῦ μέλλοντος ἀνέχεται νὰ κρατηθῆ ὡς θηλάζον βρέφος εἰς τὴν ἀγκάλην τῆς παρθένου διὰ νὰ δυνηθοῦν νὰ τὸν πλησιάσουν οἱ μάγοι. Διότι σήμερον ἤλθαν καὶ οἱ μάγοι, ἀφοῦ ἀπεφάσισαν νὰ ἀπαρνηθοῦν τὴν ἐξουσίαν τοῦ σατανᾶ. Ἄλλὰ καὶ ὁ οὐρανός

καυχᾶται μὲ τὸ νὰ ὑποδεικνύῃ τὸν Κύριον ὡς ἀστέρα του, καὶ ὁ Κύριος κάθηται ἐπὶ ἐλαφρᾶς **B** νεφέλης, πού εἶναι τὸ σῶμα τῆς παρθένου, καὶ κατευθύνεται πρὸς τὴν Αἴγυπτον διὰ νὰ φανῇ μὲν ὅτι ἀποφεύγει τὴν ἐπιβουλήν τοῦ Ἡρώδου, εἰς τὴν πραγματικότητα ὅμως νὰ ἐπαληθεύσουν οἱ λόγοι τοῦ Ἡσαΐου· «Ἔσται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ Ἰσραὴλ τρίτος ἐν τοῖς Ἀσσυρίοις, καὶ ἐν τοῖς Αἰγυπτίοις· εὐλογημένος ἔσται ὁ λαὸς μου ἐν τῇ γῆ, ἢν εὐλόγησε Κύριος Σαβαώθ λέγων· Εὐλογημένος ἔσται ὁ λαὸς μου ὁ ἐν Αἰγύπτῳ καὶ ὁ ἐν τοῖς Ἀσσυρίοις καὶ ὁ ἐν Ἰσραὴλ» (Ἠσ. 19, 24-25). Τί ἔχεις νὰ εἴπῃς Ἰουδαῖε; Σὺ, ὁ ὁποῖος ἦσουν πρῶτος, ἔγινες τρίτος; Προηγῆθῃσαν Αἰγύπτιοι καὶ Ἀσσύριοι καὶ ὁ πρωτότοκος **C** Ἰσραὴλ ἀκολουθεῖ; Ναί! Εὐλόγως θὰ εἶναι πρῶτοι οἱ Ἀσσύριοι διότι αὐτοὶ πρῶτοι τὸν προσεκύνησαν μὲ τοὺς μάγους των. Ἀκολουθοῦν κατόπιν αὐτῶν οἱ Αἰγύπτιοι διότι τὸν ἐδέχθησαν ὅταν κατέφυγεν ἐκεῖ λόγῳ τῆς ἐπιβουλῆς τοῦ Ἡρώδου. Τελειωταῖος συγκαταλέγεται ὁ Ἰσραὴλ, ἐπειδὴ μετὰ τὴν ἐπιτροπήν ἀπὸ τὴν βάπτισιν εἰς τὸν Ἰορδάνην τὸν ἐγγώρισε διὰ τῶν ἀποστόλων. Καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὴν Αἴγυπτον ἀφοῦ συνεκλόνησε τὰ εἶδωλά της καὶ ἔκλεισε τὰς πύλας διὰ τοῦ ἀφανισμοῦ τῶν πρωτοτόκων νηπίων. Διὰ τοῦτο καὶ σήμερον εἰσῆλθεν ὡς πρωτότοκος διὰ νὰ διαλύσῃ τὸ πένθος **D** τῆς παλαιᾶς ἐκείνης φρικαλεότητος. Καὶ τὸ ὅτι δὲ λέγεται πρωτότοκος ὁ Χριστὸς τὸ μαρτυρεῖ σήμερον ὁ εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς, ὁ ὁποῖος λέγει· «Καὶ ἔτεκε τὸν υἱὸν αὐτῆς τὸν πρωτότοκον, καὶ ἐσπαργάνωσεν αὐτόν, καὶ ἀνέκλινεν ἐν τῇ φάτνῃ, διότι οὐκ ἦν αὐτοῖς τόπος ἐν τῷ καταλύματι» (Λουκ. 2, 7). Εἰσῆλθε λοιπὸν εἰς τὴν Αἴγυπτον διὰ νὰ διαλύσῃ τὸ πένθος τῆς παλαιᾶς ἐκείνης φρικαλεότητος καὶ ἀντὶ τῶν παλαιῶν πληγῶν προσέφερε χαρὰν καὶ ἀντὶ νυκτὸς καὶ σκότους ἐχάρισε τὸ φῶς τῆς σωτηρίας. Τότε ἦτο μολυσμένον τὸ ὕδωρ τοῦ ποταμοῦ ἕνεκα τῆς σφαγῆς τῶν ἀνωρίμων νηπίων. Εἰσῆλθε λοιπὸν εἰς τὴν Αἴγυπτον ἐκεῖνος πού ἔκαμε παλαιότερον νὰ κοκκινίσῃ τὸ ὕδωρ τοῦ ποταμοῦ καὶ μετέλλαξε τὰς **E** ὄχθας αὐτοῦ εἰς πηγὰς σωτηρίας ἀφοῦ μὲ τὴν δύναμιν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος τὰς ἐκαθάρισεν ἀπὸ τὴν μόλυνσίν των. Ὑπέφεραν κακουχίας οἱ Αἰγύπτιοι καὶ πλήρεις μανίας ἤρνούντο τὴν πίστιν εἰς τὸν Θεόν. Εἰσῆλθεν εἰς τὴν Αἴγυπτον λοιπὸν καὶ ἐγένεσε τὰς ψυχὰς τῶν εὐσεβῶν ἀνθρώπων μὲ τὴν ἐπίγνωσιν τοῦ Θεοῦ, καὶ ἔδωσεν εἰς τὸν ποταμὸν τὴν δυνατότητα νὰ τρέφῃ μάρτυρας τοῦ Χριστοῦ περισσότερο ἐυφόρους ἀπὸ τὰ στάχια τοῦ σιταριοῦ.

Ἄλλ' ἐπειδὴ ὁ χρόνος εἶναι πολύτιμος, ἐπιθυμῶ νὰ σταματήσω τὴν ὁμιλίαν μου. Θὰ σταματήσω δὲ ἐδῶ ἀφοῦ τὴν

συμπληρώσω μὲ τὸν τρόπον κατὰ τὸν ὁποῖον ὁ Λόγος ἐνῶ ἦτο **399 A** ἀπαθής, περιεβλήθη ἀνθρώπινον σῶμα χωρὶς νὰ μεταβληθῆ οὐδόλως ἢ θεία φύσις του. Ἄλλὰ τί νὰ εἴπω, καὶ εἰς τί νὰ ἀναφερθῶ; Βλέπω ταυτοχρόνως δημιουργὸν καὶ φάτνην καὶ βρέφος καὶ σπάργανα καὶ λεχώνα παρθένον πού στερεῖται τὰ πλέον ἀπαραίτητα, ὅλα κατέχονται ἀπὸ πτωχείαν, ὅλα πληροῦνται ἀπὸ ἀνέχειαν. Εἶδες πλοῦτον μέσα εἰς τόσον μεγάλην πτωχείαν; Εἶδες πῶς ἐνῶ ἦτο πλοῦσιος ἐπτώχευσε χάριν ἡμῶν; Δὲν εἶχε κλίνην οὔτε στρωμνὴν καὶ δι' αὐτὸ ἐρρίφθη πάνω εἰς μίαν ξηρὰν φάτνην. Ὡ πτωχεῖα, πού εἶσαι πηγὴ πλούτου! Ὡ πλοῦτε ἀμέτρητε πού καλύπτεσαι ἀπὸ πτωχείαν! Εὐρίσκεται ἐντὸς τῆς φάτνης καὶ συνταράσσει τὴν οἰκουμένην. Περιτυλίσσετε εἰς τὰ σπάργανα καὶ διασπᾶ τὰ δεσμὰ τῆς ἀμαρτίας. Χωρὶς νὰ **B** ἀρθρώσῃ λέξιν τοὺς μάγους ἐδίδαξε καὶ τοὺς παρεκίνησεν εἰς μετάνοιαν καὶ μεταστροφὴν. Τί νὰ εἴπω, καὶ εἰς τί νὰ ἀναφερθῶ; Ἰδοὺ ἐν βρέφος σπαργανώνεται καὶ ἐντὸς τῆς φάτνης εὐρίσκεται. Πλησίον του εἶναι ἡ Μαρία πού εἶναι παρθένος καὶ μητέρα. Συμπαρίσταται καὶ ὁ Ἰωσήφ πού ὀνομάζεται πατὴρ του. Ἐκεῖνος ὀνομάζεται σύζυγος καὶ ἐκείνη γυναῖκα του. Νόμιμοι ὀνομασίαι, ἀλλὰ χωρὶς περιεχόμενον συζυγικοῦ δεσμοῦ. Δύνασαι νὰ κατανοήσῃς τοὺς λόγους μου, ἀλλ' ὅχι καὶ νὰ ἀχθῆς εἰς τὰ γεγονότα. Μόνον αὐτὸς τὴν ἐμνηστεύθη καὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα τὴν ἐκάλυψε. Διὰ τοῦτο εὐρισκόμενος εἰς ἀπορίαν ὁ Ἰωσήφ δὲν ἐγνώριζε πῶς νὰ χαρακτηρίσῃ τὸ βρέφος. Δὲν ἐτόλμα νὰ εἴπῃ ὅτι ἦτο καρπὸς μοικείας, καὶ δὲν ἠδύνατο **C** νὰ προφέρῃ λόγον βλάσφημον εἰς βάρος τῆς Παρθένου, οὔτε καὶ ἐδέχετο νὰ παραδεχθῆ αὐτὸ ὡς τέκνον του, διότι ἐγνώριζε καλῶς ὅτι ἠγνόει τὸν τρόπον καὶ ἐκ ποίου προῆλθε τὸ βρέφος. Ἐνῶ λοιπὸν διερωτᾶτο διὰ τὸ γεγονός, ἦλθεν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ μήνυμα διὰ τῆς φωνῆς τοῦ ἀγγέλου· «Μὴ φοβοῦ, Ἰωσήφ· τὸ γὰρ γεννῶμενον ἐξ αὐτῆς ἐκ πνεύματός ἐστιν ἁγίου» (Ματθ. 1, 20). Τὸ Ἅγιον Πνεῦμα λοιπὸν ἐκάλυψε τὴν Παρθένον. Ἄλλὰ διατί γεννᾶται ὁ Χριστὸς ἐκ τῆς παρθένου καὶ διατηρεῖ ἀκεραίαν τὴν παρθενικὴν τῆς ἀγνότητα; Ἐπειδὴ παλαιότερον ὁ διάβολος ἐξηπάτησε τὴν Εὐάν, πού καὶ ἐκείνη ἦτο παρθένος, διὰ τοῦτο καὶ ἡ Μαρία πού ἦτο παρθένος ἔλαβεν ἐκ τοῦ Γαβριὴλ τὴν χαρμῶσυνον εἶδῃσιν τῆς γεννήσεως τοῦ Σωτῆρος. Ἄλλ' ἡ Εὐα **D** ὅταν ἐξηπατήθη προεκάλεσε διὰ τῶν λόγων τῆς τὸν θάνατον εἰς τὸ ἀνθρώπινον γένος, ἐνῶ ἡ Μαρία ἀφοῦ ἐδέχθη τὴν χαρμῶσυνον εἶδῃσιν, ἐγέννησε μὲ ἀνθρωπίνην μορφήν τὸν Θεὸν Λόγον, πού ἔγινε φορεὺς ζωῆς αἰωνίου εἰς ἡμᾶς. Ὁ λόγος τῆς Εὐας ὑπέδειξε τὸ ξύλον μὲ τὸ ὁποῖον ἐδιώχθη ὁ Ἀδάμ

ἐκ τοῦ Παραδείσου, ὁ Λόγος ὅμως πού ἐγεννήθη ἐκ τῆς παρθένου ἔδειξε τὸν σταυρὸν μὲ τὸν ὁποῖον ἐνώπιον τοῦ Ἀδάμ ὠδήγησε τὸν ληστήν εἰς τὸν παράδεισον.

Ἐπειδὴ λοιπὸν δὲν ἐπίστευαν οἱ εἰδωλολάτραι, οἱ Ἰουδαῖοι καὶ οἱ αἰρετικοί, ὅτι ὁ Θεὸς ἐγέννησεν ἄνευ ἀπορροῆς καὶ οἰασοδήποτε μεταβολῆς, διὰ τοῦτο γεννηθεὶς σήμερον διὰ μέσου παθητοῦ σώματος, τὸ παθητὸν σῶμα διεφύλαξεν ἀπαθὲς **Ε** διὰ νὰ καταδείξῃ, ὅτι καθὼς ἐνῶ ἐγεννήθη ἐκ τῆς παρθένου δὲν ἠλλοίωσε τὴν παρθενικὴν τῆς ἀγνότητά, ἔτσι καὶ ὁ Θεός, ἐνῶ παρέμεινεν ἀναλλοίωτος καὶ ἀμετάπτωτος ἡ θεία οὐσία, ἐγέννησε Θεὸν ὡς Θεὸς κατὰ θεῖον τρόπον. Ἐπειδὴ λοιπὸν τὸν ἐγκατέλειψαν οἱ ἄνθρωποι καὶ κατεσκεύασαν ξύλινα ἀνθρωπόμορφα εἰδῶλα, τὰ ὁποῖα ἐλάτρευαν, περιφρονοῦντες τὸν δημιουργόν, διὰ τοῦτο καὶ σήμερον ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ, ἐνῶ εἶναι Θεὸς ἐνεφανίσθη μὲ ἀνθρωπίνην ⁴⁰⁰ **Α** μορφήν, διὰ νὰ καταργήσῃ τὸ ψεῦδος καὶ νὰ ἐπαναφέρῃ κατὰ κεκαλυμμένον τρόπον τὴν εἰς τὸ πρόσωπόν του λατρείαν. Εἰς αὐτὸν λοιπὸν, τὸν Χριστόν, ὁ ὁποῖος ἤνοιξε διάβασιν ἀπὸ ἀδιάβατον τόπον ἃς ἀποδώσωμεν δοξολογίαν καθὼς καὶ εἰς τὸν Πατέρα καὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, νῦν καὶ αἰεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.